

Sygn. akt VI U 1334/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2015 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołań: E. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 4 kwietnia 2014 r. i 21 maja 2014 r., znak: (...)

w sprawie: E. P.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o staż pracy

1) zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że zalicza do łącznego stażu pracy ubezpieczonej E. P. okres pracy od 1 stycznia 1977 r. do 18 lipca 1981 r. w (...)Spółdzielni(...)w G. oraz okres pracy od 16 lutego 1982 r. do 9 sierpnia 1988r. w (...) Spółdzielni (...) w I.,

2) zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz ubezpieczonej kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Na oryginalnie właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 kwietnia 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. rozpoznając wniosek ubezpieczonej E. P. z dnia 26 lutego 2014r., przyznał ubezpieczonej emeryturę od dnia 1 lutego 2014r. we wskazanej w decyzji wysokości. Do ustalania wysokości emerytury organ rentowy uwzględnił ubezpieczonej 13 lat 11 miesięcy i 20 dni okresów składkowych oraz 11 miesięcy i 17 dni okresów nieskładkowych. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że w celu ewentualnego uwzględniania okresu zatrudnienia ubezpieczonej w (...) w okresie od 1 lipca 1974r. do 18 lipca 1981r. ubezpieczona winna nadesłać oryginały dokumentów z archiwum „Fart”, z kolei okres zatrudnienia w charakterze agenta od dnia 1 marca 1982r. do dnia 9 sierpnia 1988r. ubezpieczona winna udokumentować zaświadczeniem stwierdzającym wymiar czasu pracy, w jakim była zatrudniona oraz wysokość osiągniętych wynagrodzeń w poszczególnych miesiącach. Organ rentowy wskazał dodatkowo, że wynagrodzenie za ten okres powinno przekraczać połowę minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w tym okresie.

Po uzyskaniu z archiwum „Fart” akt osobowych powódki z okresu zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...)w G. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał kolejną decyzję, oznaczoną datą 21 maja 2015r., w której dokonał ponownego

obliczenia emerytury powódki przy uwzględnieniu 16 lat 5 miesięcy i 20 dni okresów składkowych oraz 11 miesięcy 17 dni okresów nieskładkowych. Do stażu ubezpieczeniowego ZUS w dalszym ciągu nie zaliczył ubezpieczonej czasu pracy na umowie agencyjnej w latach 1982- 1988 oraz okresu pracy na rzecz (...) od 1 lipca 1977r. do 18 lipca 1981r. z uwagi na fakt, że od dnia 1 lipca 1977r. powódka stała się członkiem tej spółdzielni rolniczej, a nie przedstawiła ilości dniówek obrachunkowych.

Od obu decyzji odwołania wniosła powódka, wnosząc o ponowne przeliczenie wysokości emerytury przy uwzględnieniu do jej stażu ubezpieczeniowego okresu pracy na rzecz (...) Spółdzielni (...) od 1 lipca 1974r. do 18 lipca 1981r., a także okresu zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) w I. w okresie od 16 lutego 1982r. do 9 sierpnia 1998r. Na okoliczność wykonywania i charakteru pracy w spornych okresach ubezpieczona wniosła o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania wskazanych w odwołaniu świadków. Odnośnie odmowy przez organ rentowy zaliczenia powódce okresu pracy na rzecz (...) w okresie od lipca 1974r. do lipca 1981r. ubezpieczona wskazała, że praca ta była wykonywana w wymiarze pełnego etatu, a z akt osobowych, których oryginały organ rentowy posiada, wynika wysokość zarobków powódki osiąganych w spornym okresie. Z kolei odnośnie zakwestionowania przez ZUS okresu zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...), ubezpieczona wskazała, że działalność ta polegała na prowadzeniu sklepu nr 38 w Ż. i wykonywana była w wymiarze pełnego etatu. Powódka działała w ramach umowy agencyjnej zawartej ze spółdzielnią z konieczności, gdyż w tamtym okresie jedynie taka forma działalności gwarantowała zaopatrzenie sklepu w towar. Ponadto ubezpieczona wskazała, że zgodnie z obowiązującymi wymogami odnoszącymi się do umowy agencyjnej, opłacała przez cały okres trwania umowy ze Spółdzielnią ryczałt od tej umowy, w którym zawierały się wszystkie opłaty związane z prowadzoną działalnością, w tym również podatki i składki na ubezpieczenie społeczne. Wprawdzie powódka nie dysponuje samą umową, jednak zachowały się dowody wpłat w latach 1986r. -1987r. ryczałtu na rzecz spółdzielni, których kopie powódka dołączyła do odwołania.

W odpowiedzi na oba odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniach obu decyzji, dodatkowo wskazując, iż załączone kopie dowodów wpłat przez powódkę w latach 1986-1987r. określonych kwot na rzecz (...) Spółdzielni (...) nie mogą stanowić dowodu na istnienie umowy agencyjnej, bowiem nie wynika z nich tytułem czego były uiszczane.

W piśmie procesowym z dnia 23 lipca 2014r. ubezpieczona odnośnie okresu zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) wskazała, że przez cały okres zatrudnienia pracowała w pełnym wymiarze etatu na stanowisku zootechnik. Od lipca 1977r., została członkiem tej spółdzielni, jednak nadal była traktowana jak pracownik. W ramach stosunku pracy wykonywała polecenia bezpośredniego przełożonego, podpisywała codziennie listę obecności, pracowała po 8 godzin dziennie, korzystała z przysługującego jej urlopu wypoczynkowego oraz była ubezpieczona. Ubezpieczona wskazała również, że wynagrodzenie pobierała raz w miesiącu i nie było one uzależnione od zysków spółdzielni.

Na rozprawie w dniu 6 listopada 2014r. pełnomocnik ubezpieczonej zmodyfikował żądanie, wnosząc o zaliczenie jako okresu zatrudnienia w (...) I. okresu od 1 stycznia 1977r. do 18 lipca 1981r. (okres od 1974 do końca 1976r. został przez ZUS uwzględniony w drugiej decyzji). Nadto pełnomocnik oświadczyła, że cały okres świadczenia pracy na rzecz (...) winien zostać zaliczony jako okres zatrudnienia pracowniczego, gdyż w takim właśnie pracowniczym reżimie powódka świadczyła pracę. Pełnomocnik oświadczyła również, że i z (...) Spółdzielnią (...) łączył powódkę stosunek pracy, mimo, że formalnie świadczyła ona ta pracę w ramach umowy agencyjnej.

W piśmie procesowym z dnia 1 grudnia 2014r. organ rentowy, zobowiązany przez Sąd w tym zakresie, oświadczył, iż nie posiada imiennych rozliczeń składek na ubezpieczenie społeczne powódki w okresie, w którym powódka twierdzi, że łączyła ją umowa agencyjna z (...) Spółdzielnią (...), gdyż w okresie od dnia 1 marca 1982r. do dnia 9 sierpnia (...). Spółdzielnia ta rozliczała się na podstawie deklaracji bezimiennych.

Na rozprawie w dniu 2 czerwca 2015r. pełnomocnik powódki po raz kolejny zmodyfikowała wniosek odnośnie żądanie zaliczenia do stażu ubezpieczeniowego okresu świadczenia pracy na rzecz (...) Spółdzielni (...) w ten sposób, że wniosła, aby okres ten został powódce zaliczony na warunkach ustawy z dnia 19 grudnia 1975r. o ubezpieczeniu

społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia.

W piśmie procesowym z dnia 22 czerwca 2015r. pełnomocnik powódki podtrzymała swoje sprecyzowane na rozprawie stanowisko, na poparcie którego przytoczyła orzeczenia sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego wydane na kanwie zarówno Dekretu z dnia 4 marca 1976r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (mającego zastosowanie do okresu zatrudnienia powódki w (...)) a także ustawy z dnia 19 grudnia 1975r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (które mają zastosowanie do okresu wykonywania umowy agencyjnej). Powołując się na to orzecznictwo pełnomocnik ubezpieczonej wskazała, że jeżeli chodzi o czas, w którym powódka już jako członek (...) Spółdzielni (...) świadczyła pracę, to winien on zostać zaliczony powódce do stażu ubezpieczeniowego z uwagi na to, że zgodnie z w/w dekretem dla zaliczenia roku pracy do okresu zatrudnienia wymaganego do emerytury jest przepracowanie w tym roku wymaganej ilości dniówek obrachunkowych, a nie faktyczny okres pozostawania w ubezpieczeniu. Mimo, iż powódka nie posiada wykazu dniówek obrachunkowych, to okoliczność ilości tych dniówek potwierdziły zeznania przesłuchanych przed sądem świadków. Z kolei odnośnie okresu, w którym powódkę łączyła z (...) Spółdzielnią (...) umowa agencyjna, pełnomocnik powódki wskazała, że fakt zawarcia i wykonywania umowy w spornym okresie potwierdziły zeznania świadków oraz powódki i mimo braku samej umowy należy uznać, że umowa taka łączyła powódkę i (...) Spółdzielnię (...). W związku z tym, że fakt realizacji umowy agencyjnej, zdaniem strony powodowej, nie budzi wątpliwości, organ rentowy – w braku innych dowodów pozwalających na precyzyjne ustalenie podstawy wymiaru składki powódki w tym okresie- powinien ten okres uwzględnić, przyjmując jako nie budzącą wątpliwości podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne podstawę wymiaru odpowiadającą za dany rok kalendarzowy sześciokrotności kwoty najniższego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce uspołecznionej.

W piśmie procesowym z dnia 6 lipca 2015r. organ rentowy podtrzymał swoje stanowisko, podkreślając, że w postępowaniu przed organem administracyjnym w sprawie o świadczenie emerytalne środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia nie może być dowód z przesłuchania świadków. Okresu pracy w (...) w czasie, kiedy powódka była jej członkiem organ rentowy zatem nie uwzględnił, gdyż powódka nie przedstawiła wykazu dniówek obrachunkowych, który jest niezbędny, aby okres ten zaliczyć do stażu ubezpieczeniowego.

Pełnomocnik powódki w piśmie procesowym z dnia 6 sierpnia 2015r. dodatkowo wskazała, że w czasie, kiedy ubezpieczoną łączyła umowa agencyjna z (...) Spółdzielnią (...), ubezpieczona dokonywała regularnie opłaty składek na ubezpieczenie społeczne za pośrednictwem Spółdzielni i nigdy nie doszło do sytuacji, aby po upływie roku kalendarzowego dokonany został przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych zwrot składki na rzecz powódki, co miałoby miejsce w sytuacji, gdyby zgodnie z treścią art. 28 ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących... po upływie roku kalendarzowego okazałoby się, że w ciągu tego roku przeciętny miesięczny dochód powódki z wykonywania umowy nie osiągnął połowy najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej. Taki rok bowiem nie wliczałby się, zgodnie z zacytowanym przepisem, do okresu ubezpieczenia wymaganego do uzyskania świadczenia emerytalnego i dlatego składki podlegałyby zwrotowi. Do pisma dołączone zostało oświadczenie powódki z dnia 29.07.2015r. o średnim miesięcznym dochodzie jaki osiągała ona w okresie od 16 lutego 1982r. do dnia 9 sierpnia 1988r.

W piśmie procesowym z dnia 2 września 2015r. organ rentowy podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko, wskazując, iż oświadczenie powódki z dnia 29.07.2015r. nie stanowi dowodu, w oparciu o który organ rentowy mógłby uwzględnić sporny okres do stażu pracy. Dodatkowo w piśmie procesowym z dnia 17 września 2015r. organ rentowy, zobowiązany w tym zakresie przez Sąd, oświadczył, że (...) Spółdzielnia (...) w spornym okresie rozliczała się na podstawie deklaracji bezimiennych, i mimo, iż ZUS w tym czasie dokonywał zwrotów składek, nie można stwierdzić, z jakiego tytułu to nastąpiło i czy zwroty te dotyczyły ubezpieczonej.

Na rozprawie w dniu 20 października 2015r. pełnomocnik powódki złożyła do akt zezwolenie nr 11/88 z dnia 8 sierpnia 1988r. wydane przez Naczelnika Miasta i Gminy Ż. na wykonywanie przez powódkę działalności na własny rachunek od dnia 9 sierpnia 1988r. oraz decyzję Naczelnika Miasta i Gminy Ż. z dnia 22 lutego 1982r. z treści której wynika, że od dnia 16 lutego 1982r. powódka przeszła na system agencji. Pełnomocnicy stron podtrzymali swoje dotychczasowe stanowiska, pełnomocnik powódki wniosła dodatkowo o zasądzenie kosztów procesu od organu rentowego na rzecz powódki według norm przepisanych.

Sąd ustalił co następuje:

Ubezpieczona E. P. od dnia 1 lipca 1974r. do dnia 31 grudnia 1976r. zatrudniona była przez (...)w B. na pełen etat na stanowisku zootechnika w (...) Spółdzielni (...) w G.. Od dnia 1 stycznia 1977r. ubezpieczona świadczyła pracę na rzecz (...)Spółdzielni (...)w G. już jako członek tej spółdzielni aż do dnia wykluczenia jej ze Spółdzielni w dniu 17 lipca 1981r. Przez cały czas - zarówno w trakcie trwania umowy o pracę jak też w okresie świadczenia pracy na rzecz (...) jako członek spółdzielni ubezpieczenia wykonywała te same obowiązki na stanowisku zootechnika. Zarówno jako pracownik jak i członek Spółdzielni pracowała codziennie w tym samym rozmiarze czasowym, nawet w święta, codziennie co najmniej 8 godzin, a zwykle 10, 12 godzin dziennie. Rzadko korzystała w tych latach z urlopu, bo nie było na to czasu. Jako członek Spółdzielni pracowała w charakterze zootechnika sprawując nadzór nad zwierzętami: krowami, opasami i trzodą chlewną - około 1000 sztuk. W tamtym czasie bydła było 500 sztuk, a krów dojnych około 100 sztuk. Jej zadaniem było koordynowanie wszystkich prac związanych z produkcją zwierzęcą, m.in ubezpieczona opracowywała normy żywieniowe dla bydła i tuczników. Pracę ubezpieczona zaczynała od wczesnych godzin rannych, od ok. godz. 4.00 rano, bo od tej godziny zaczynało się żywienie zwierząt a pracowała do godziny ok. 18.00 w ramach nadzoru nad czynnościami wykonywanymi przez pracowników przy zwierzętach. W przerwach pełnienia tego nadzoru wypełniała stosowną dokumentację. Ubezpieczona podlegała bezpośrednio prezesowi Spółdzielni a potem (...). Miała oddzielne pomieszczenia w biurze, w budynku administracyjnym, w którym gabinet miał prezes, księgowy, mechanizator i zootechnik. Nie była w zarządzie tej Spółdzielni ani nie piastowała w niej żadnego stanowiska. W okresie od 1.01.1977 r. do 18.07.1981 r. w każdym roku przepracowała co najmniej 150 dni pracy. Spółdzielnia sporządzała karty wynagrodzeń, gdzie odnotowana była ilość dniówek obrachunkowych. Ilość dniówek była odnotowywana także na listach płac. Na początku danego roku zarząd Spółdzielni ustalał plan zaliczkowania dniówek. W konkretnym miesiącu danego roku wypłacano wynagrodzenie zaliczkowe a następnie pod koniec roku był sporządzany bilans i wynagrodzenie było wyrównywane zależnie od osiągniętego zysku. Na listach płac wynagrodzenie było obliczone zaliczkowo.

Dowód – dokumenty z akt osobowych powódki z (...): świadectwo pracy oraz pismo z dnia 24 lipca 1981r.- zawiadomieniu o podjęciu przez zarząd spółdzielni uchwały o wykluczeniu powódki ze spółdzielni, zeznania świadków: C. M., W. O. – zapis AV na płycie CD – k. 74, zeznania świadków R. S. – zapis AV na płycie CD na k. 135, dowód z zeznań powódki - zapis AV na płycie CD – k. 74, k. 112,

W dniu 16 lutego 1982r. Ubezpieczona zawarła z (...) Spółdzielnią (...) umowę agencyjną na prowadzenie sklepu nr 38 w Ż.. Ubezpieczona miała swój lokal i prowadziła w nim sklep owocowo- warzywny już od sierpnia 1981 r. Decyzja o przejściu na system agencji podyktowana była trudnościami z zaopatrzeniem sklepu w towar. Sklep był czynny codziennie od 8.00 do 17.00 a w soboty do 13.00, ubezpieczona pracowała w nim sama. W ramach umowy Spółdzielnia zobowiązała się zaopatrywać sklep ubezpieczonej w towar, a ona w zamian za to płaciła ryczałt na rzecz spółdzielni. Co roku ustalano ponownie wysokość ryczałtu i zawierana była odrębna umowa. W ryczałcie zawierały się składki na ubezpieczenie społeczne, podatek dochodowy oraz opłaty na rzecz Spółdzielni za możliwość zakupu towaru, przy czym poszczególne składniki ryczałtu były w umowie wyszczególnione osobno. Kwotę ryczałtu powódka opłacała co miesiąc, co była warunkiem trwania umowy. W przypadku braku wpłat umowa ulegała rozwiązaniu. Powódka rozwiązała umowę agencyjną z (...) Spółdzielnią (...) 9 sierpnia 1988 r. za porozumieniem stron i począwszy od 10 sierpnia 1988 r. rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej na własne nazwisko, bowiem w tym okresie było łatwiej zaopatrzyć sklep, bez konieczności korzystania z rozdzielników Spółdzielni. Nigdy w okresie trwania umowy agencyjnej nie zwrócono jej żadnych składek za konkretny rok.

Dowód: zezwolenie nr 11/88 z dnia 8 sierpnia 1988r. wydane przez Naczelnika Miasta i Gminy Ż. na wykonywanie przez powódkę działalności na własny rachunek od dnia 9 sierpnia 1988r. decyzja Naczelnika Miasta i Gminy Ż. z dnia 22 lutego 1982r. – k. 168-169 akta, dowód z zeznań świadków: S. S. (2), A. D. - zapis AV na płycie CD – k. 74, dowód z zeznań powódki - zapis AV na płycie CD – k. 74, k. 112, 135,

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz aktach rentowych, których wiarygodności strony nie kwestionowały, a prawdziwość informacji w nich zawartych nie budzi wątpliwości Sądu, a także na podstawie zeznań świadków: C. M., W. O., R. S. S. S. (2) i A. D. oraz dowód z przesłuchania stron z ograniczeniem do ubezpieczonej. Świadczenie, którzy świadczyli pracę na rzecz (...) w tych samych, co ubezpieczona, okresach oraz którzy pracowali w (...) Spółdzielni (...) w czasie, w którym łączyła ubezpieczoną z tą spółdzielnią umowa agencyjna dokładnie opisali: po pierwsze charakter pracy wykonywanej przez powódkę w okresie jej zatrudnienia w (...) jak również stosunek prawny łączący ubezpieczoną z (...) Spółdzielnią (...). Okoliczność członkostwa ubezpieczonej w (...) I. od dnia 1 stycznia 1977r, mimo braku deklaracji członkowskiej w aktach osobowych powódki, była bezsporna, nie kwestionowana przez ZUS. Fakt ten znajduje również potwierdzenie w świadectwie pracy ubezpieczonej potwierdzającym okres zatrudnienia pracowniczego do dnia 31.12.1976 r. oraz dokumencie (...) z dnia 24 lipca 1981r.- zawiadomieniu o podjęciu przez zarząd spółdzielni uchwały o wykluczeniu powódki ze spółdzielni oraz zeznaniach świadków, które sąd uznał za wiarygodne i oparł na nich swe rozstrzygnięcie odnośnie okresu zatrudnienia w (...). Przymiot wiarygodności Sąd przyznał też zeznaniom ubezpieczonej, która w sposób przekonujący zeznawała w przedmiocie charakteru pracy, jaką wykonywała na rzecz (...). Zeznania te, w powiązaniu z dokumentami przedstawionymi przez stronę powodową na ostatniej rozprawie pozwoliły też sądowi na ustalenie, że niewątpliwie łączyła powódkę z (...) Spółdzielnią (...) umowa agencyjna oraz pozwoliły sądowi na odtworzenie ram czasowych, w których umowa ta była realizowana. Zeznania powódki zgodne są zresztą w tym zakresie z zeznaniami przesłuchiwanymi świadków.

Na wstępie rozważań tej części podkreślenia wymaga, że przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie było żądanie powódki zawarte w odwołaniu od zaskarżonych decyzji o zaliczenie spornych okresów do ogólnego stażu ubezpieczeniowego powódki. Żądanie to nie obejmowało swym zakresem wniosku o ustalenie faktycznej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne ubezpieczonej w tych okresach, dlatego sąd nie przeprowadzał postępowania dowodowego w tym przedmiocie, skupiając się na ustaleniu, czy zakwestionowane przez organ rentowy okresy w przebiegu historii zawodowej powódki można uwzględniać do jej stażu ubezpieczeniowego, jak tego chciała powódka, czy też nie.

Sąd wskazuje, jednocześnie, że w postępowaniu sądowym nie występują ograniczenia dowodowe przewidziane w postępowaniu przed organem rentowym, w związku z czym każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane i celowe. (Sąd Apelacyjny Poznaniu z dnia 21 stycznia 2015 r. III AUa 480/14), a możliwość taka wynika, z treści art. 472 i 473 k.p.c. umożliwiającymi ustalenie spornych okoliczności, mających wpływ na przyznania świadczenia, w drodze postępowania odwoławczego przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W związku z powyższym okoliczność wystarczającej ilości dniówek obrachunkowych w danym roku kalendarzowym (mimo braku ich wykazu) z okresu świadczenia przez powódkę pracy na rzecz (...) oraz realizacji umowy agencyjnej w latach 1982 -1988r.(mimo braku samej umowy) sąd mógł ustalić w oparciu o zeznania świadków i strony, i inne, szcątkowe dokumenty.

Biorąc pod uwagę ustalony powyżej stan faktyczny stwierdzić należy, że odwołanie ubezpieczonej podlegało uwzględnieniu.

Oceny omówionego wyżej stanu faktycznego należało dokonać w kontekście przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS posiłkując się przy interpretacji jej zapisów przepisami Dekretu z dnia 4 marca 1976r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (mającego zastosowanie do okresu zatrudnienia powódki w (...)) a także ustawy z dnia 19 grudnia 1975r. o ubezpieczeniu

społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia – odnośnie okresu wykonywania umowy agencyjnej z (...) Spółdzielnią (...).

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy emerytalnej za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. następujące okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne:

- pracy na obszarze Państwa Polskiego w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych i w innych spółdzielniach zrzeszonych w (...) Związku Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, w zespołowych gospodarstwach rolnych spółdzielni kółek rolniczych zrzeszonych w Krajowym Związku (...) oraz pracy na rzecz tych spółdzielni: objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki lub przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z tego tytułu (ustęp 12)
- pracy na obszarze Państwa Polskiego wykonywanej na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia oraz współpracy przy wykonywaniu takiej umowy objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego i okresy kontynuowania tego ubezpieczenia, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki (ust. 13).

Warunki podlegania ubezpieczeniu społecznemu przez powódkę w okresie od 1 stycznia 1977r. do 17 lipca 1981r. odnieść należało więc do dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin, natomiast w okresie od 16 lutego 1981r. do 8 sierpnia 1988r. do przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 1975r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia.

Dekret został uchylony z dniem 1 stycznia 2003r., jednak obowiązujące na tamten moment przepisy mogą i powinny być stosowane do ustalenia okresów składkowych, bo obowiązywały w czasie, w którym powódka świadczyła pracę na rzecz (...). Z artykułu 1 Dekretu wynikało, że ubezpieczenie społeczne określone tym aktem obejmowało m.in. członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz innych spółdzielni, zrzeszonych w (...) Związku Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, którzy wykonują pracę w tych spółdzielniach. Artykuł 2 dekretu podawał definicję określeń praca w spółdzielni – które to pojęcie oznaczało pracę członków spółdzielni wykonywaną na innej podstawie niż stosunek pracy oraz definicję pojęcia ubezpieczony które oznaczało osobę objętą ubezpieczeniem na podstawie art. 1. Z kolei z treści art. 4 dekretu wynikało, że przy ustalaniu okresu pracy w spółdzielni wymaganego do uzyskania świadczeń:

- 1) za dzień pracy uważa się 8 godzin pracy, a przed dniem 1 lipca 1962 r. dzień, który stanowił podstawę do obliczenia dniówki obrachunkowej; do dni pracy zalicza się również dni urlopu wypoczynkowego oraz dni pobierania zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub opiekuńczego,
- 2) za miesiąc pracy uważa się 20 dni pracy dla mężczyzny oraz 13 dni pracy dla kobiety(...);
- 3) za rok pracy uważa się rok obrachunkowy, w którym mężczyzna przepracował w spółdzielni co najmniej 240 dni pracy, kobieta 150 dni pracy (...)

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia z dnia 24 maja 2012 r. w wydanym w sprawie II UK 255/11 wskazuje, iż stosowanie przeliczników dniówek obrachunkowych na okresy ubezpieczenia społecznego uzasadnione było ze względu na różnicę między pracą wykonywaną w ramach stosunku pracy a pracą świadczoną w ramach stosunku członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej. Stosowanie przepisów o ubezpieczeniu społecznym musiało uwzględniać swoisty stosunek prawny, odmienny zarówno od pracowniczego, jak i od spółdzielczego stosunku pracy. Wyznacznikiem pracy w spółdzielni nie był dzień pracy, ale szczególny miernik nakładu pracy, którym była dniówka obrachunkowa (dniówka inwentarzowa, także złoty obrachunkowy), a czasem stawki wynagrodzenia za poszczególne roboty. Ogólna liczba dniówek uzyskanych w danym roku gospodarczym stanowiła podstawę do obliczenia wynagrodzenia członka za

dany rok, płatnego zaliczkowo i wyrównywanego po sporządzeniu i zatwierdzeniu bilansu. W związku z powyższym, zdaniem Sądu Najwyższego, które podziela również Sąd Okręgowy, w stosunku do członków rolniczej spółdzielni produkcyjnej istotne dla zaliczenia roku pracy do okresu zatrudnienia wymaganego do uzyskania emerytury jest przepracowanie w tym roku wymaganej ilości dniówek obrachunkowych, a nie faktyczny okres pozostawania w ubezpieczeniu. Pogląd ten w drodze analogii znajduje zastosowanie również w odniesieniu do kwalifikacji okresu zatrudnienia w rolniczej spółdzielni produkcyjnej jako okresu składkowego przy ustalaniu uprawnień powódki.

Z zeznań świadków, jak też powódki bezspornie wynika, że w spornym okresie powódka stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, co najmniej po 8 godzin dziennie, świadczyła pracę zootechnika na rzecz (...), a zatem, uznać należało, że okres ten winien być potraktowany przez ZUS jako okres składkowy i zostać uwzględniony przy obliczeniu emerytury.

Jeżeli zaś chodzi o okres wykonywania przez powódkę umowy agencyjnej to w tym czasie obowiązywały przepisy ustawy z dnia 19 grudnia 1975r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia. Zgodnie z art. 1 ustawy obowiązkowe ubezpieczenie społeczne określone ustawą, zwane dalej "ubezpieczeniem", obejmuje osoby wykonujące odpłatnie pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia zawartej na okres co najmniej 15 dni. Zgodnie z art. 25. tej ustawy składkę na ubezpieczenie opłacają w odpowiednich częściach jednostka gospodarki uspołecznionej, która zawarła umowę, i ubezpieczony. Z art.28. ustawy wynikało, że jeżeli po upływie roku kalendarzowego okaże się, że w ciągu tego roku przeciętny miesięczny dochód z wykonywania umowy nie osiągnął połowy najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej, składki opłacone za ten rok podlegają zwrotowi, a tego roku nie wlicza się do okresu ubezpieczenia wymaganego do uzyskania świadczeń na podstawie ustawy. Kwotę składek podlegającą zwrotowi pomniejsza się o kwotę pobranych w ciągu tego roku zasiłków przewidzianych w art. 6 ust. 1 pkt 2 i 3.

Wprawdzie powódka nie zachowała umów agencyjnych, które zawierała co roku ze Spółdzielnią, a dowody z dokumentów, które przedstawiła, a mające wykazać tą okoliczność w postaci zezwolenia nr 11/88 z dnia 8 sierpnia 1988r. wydanego przez Naczelnika Miasta i Gminy Ź. na wykonywanie przez powódkę działalności na własny rachunek od dnia 9 sierpnia 1988r. oraz decyzji Naczelnika Miasta i Gminy Ź. z dnia 22 lutego 1982r. z treści której wynika, że od dnia 16 lutego 1982r. przeszła na system agencyjny, a także dowody w postaci odcinków przekazów pocztowych ryczałtów dokonywanych przez ubezpieczoną na rzecz Spółdzielni były szczątkowe i wybiórcze, to jednak w związku z tym, iż korespondują one ze zgodnymi, spójnymi i kategorycznymi zeznaniami świadków w tym zakresie oraz dowodem z przesłuchania stron z ograniczeniem do powódki, sąd ustalił, że umowę agencyjną powódka faktycznie realizowała w spornym okresie, wpłacając co miesiąc do Spółdzielni ryczałt, który zawierał m.in. składkę na ubezpieczenie społeczne. ZUS nie wykazał, aby w tym objętym sporem okresie składka na ubezpieczenie społeczne była powódce zwracana w trybie art. 28 cytowanej wyżej ustawy, czyli, że w spornym okresie zaistniała sytuacja, że dochód osiągany przez powódkę był niższy niż połowa przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, co powodowałoby, że rok taki nie mógłby być wliczony do okresu ubezpieczenia wymaganego do uzyskania świadczenia emerytalnego. Skoro okoliczności tej nie wykazano, Sąd przyjmuje, iż nie miała ona miejsca, a zatem cały okres od lutego 1982r. do sierpnia 1988r. winien zostać uznany przez ZUS jako okres, który wlicza się powódce do stażu ubezpieczeniowego.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, że cały sporny okres, zakwestionowany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych winien zostać uwzględniony przy obliczaniu emerytury przez organ rentowy i zmienił zaskarżone decyzje, orzekając jak w punkcie 1 sentencji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów zastępstwa procesowego zawarte w punkcie 2. wyroku, wydano kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu (art 98 k.p.c.) oraz w oparciu o § 11 pkt. 2 w związku z § 2 ust 2. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2013 r. poz. 461 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym przed 1 sierpnia 2015r. Sąd zasądził od organu rentowego na rzecz odwołującej tytułem zastępstwa procesowego sześciokrotność stawki minimalnej wynikającej § 11 ust. 2 cytowanego rozporządzenia, uwzględniając nakład pracy pełnomocnika oraz czas procesu. Stawka minimalna wnosząca 60 zł byłaby w ocenie Sądu rażąco niska w porównaniu do pracy, jaką pełnomocnik ubezpieczonej wykonała w niniejszym

postępowaniu, zatem Sąd zasądził koszty zastępstwa procesowego w kwocie sześciokrotnie wyższej niż stawka minimalna, kierując się regulacją zawartą w § 2 ust 2 powołanego wyżej Rozporządzenia.

SSO Ewa Milczarek